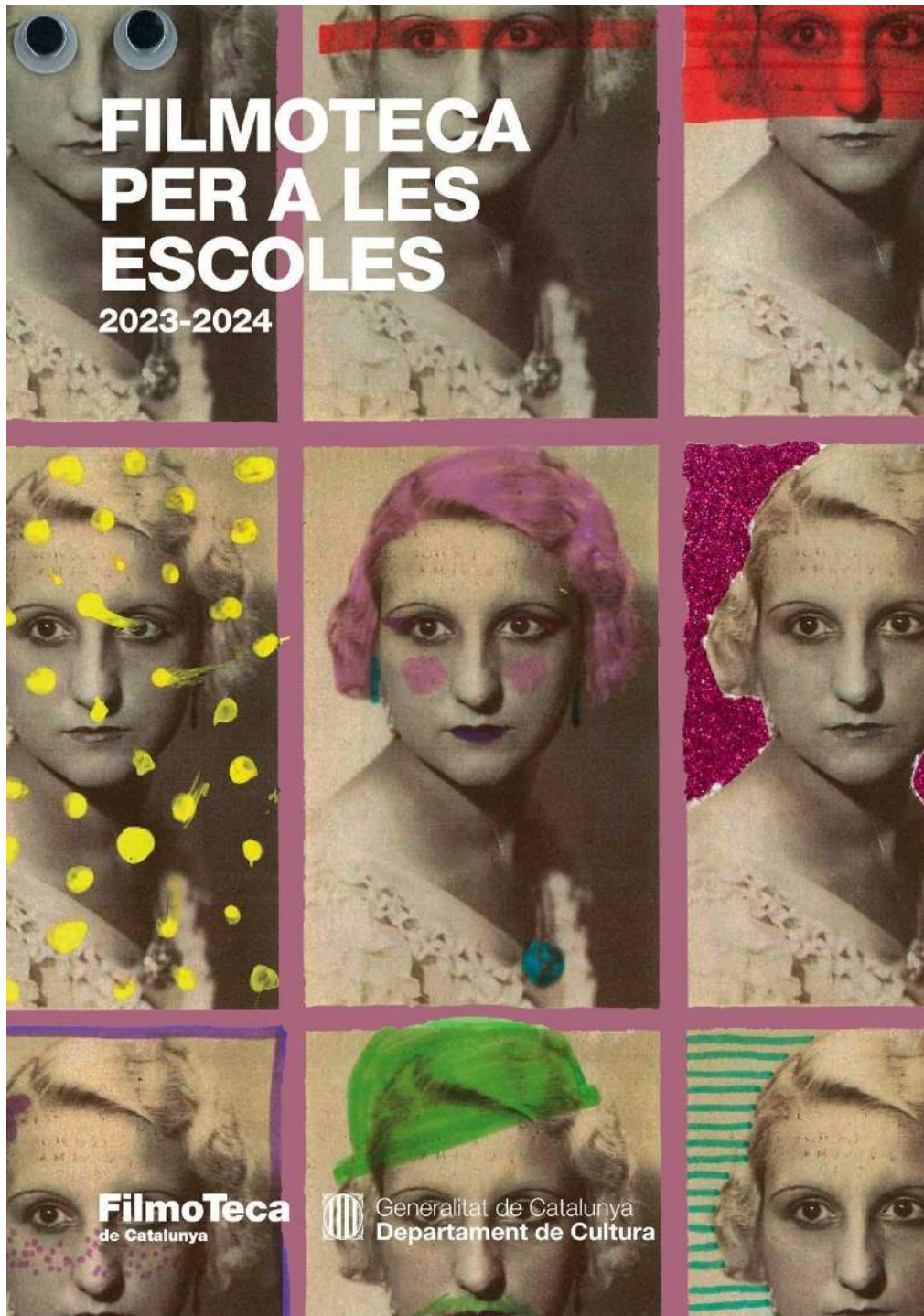

Cicle de Cinema, Memòria, Pau i Drets Humans

Índex

Índex.....	2
Descripció del cicle.....	3
Com s'estructura aquest material educatiu?.....	3
A qui va dirigit?.....	3
Objectius:.....	3
Competències bàsiques relacionades:.....	4
El tema: El dret a la veritat en relació a violacions greus dels drets humans i de la dignitat de les persones.....	6
Què és el dret a la veritat?.....	6
Dia internacional.....	6
Què són els Drets Humans?.....	7
Com és que encara es violen els drets humans?.....	9
Què és una desaparició forçosa?.....	9
Què és una fossa comuna?.....	10
Països amb més desaparicions forçoses al món des de 1980 fins a 2016.....	10
El Dret a la veritat a Catalunya i a l'Estat Espanyol.....	10
Què és la Memòria Democràtica?.....	12
El Banc de la Memòria Democràtica.....	12
Cronologia dels conflictes que han ocasionat més víctimes al món durant els segles XX i XXI.....	13
Conflictes principals de la primera meitat del Segle XX.....	13
Conflictes principals de la segona meitat Segle XX.....	14
Conflictes principals del Segle XXI.....	15
Conflictes armats al món el 2022.....	16
Activitats proposades per abans de la sessió.....	16
Activitats que es realitzaran durant la sessió.....	22
Activitat proposada per fer després de la sessió.....	25
Recursos audiovisuals, documentació relacionada i altres referències.....	27
Sèrie de TV.....	27
Films.....	27
Activitats audiovisuals educatives.....	30
Films.....	30
Dades de contacte.....	33

Descripció del cicle

El Filmoteca per a les escoles està adreçat a centres educatius i té l'objectiu de fomentar l'interès d'infants i joves pel cinema, així com de formar els espectadors i espectadores del futur, tot posant en valor el nostre patrimoni cinematogràfic.

El *Cicle Cinema, Memòria, Pau i Drets Humans* inclou projeccions i activitats pedagògiques associades als àmbits de memòria democràtica: pau i drets humans, i alhora vinculades a un dia internacional relacionat amb aquestes temàtiques.

Aquest cicle està organitzat pels Serveis Educatius de la Filmoteca de Catalunya, el Departament d'Educació, la Direcció General de Memòria Democràtica i l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament amb la dinamització i elaboració del material didàctic per part de Cinema Transhumant.

Com s'estructura aquest material educatiu?

Primer es planteja i es desenvolupa, conceptualment, la temàtica de cada sessió, tenint en compte l'etapa educativa a la qual ens dirigim. Hi haurà uns objectius establerts segons les competències i sabers curriculars de cada etapa educativa. A l'hora de treballar les activitats proposades es recomana fer un treball previ a la sessió que serà **l'abans**, el treball que es farà durant la sessió serà **el durant** i el treball que es farà finalitzada la sessió serà **el després**.

Finalitzades les tasques es podrà fer una avaluació de l'activitat.

A qui va dirigit?

Aquest cicle de cinema es dirigeix a l'alumnat d'ESO, Batxillerat (BAT) i Cicles formatius.

Objectius:

Relacionats amb el coneixement de la temàtica:

- Saber el perquè de la redacció de la Declaració Universal Drets humans.
- Tenir coneixement dels trenta articles en què se subratllen els drets humans considerats bàsics i que s'apliquen, sense excepció, a tots els éssers humans.

- Saber que com a llei internacional és una eina utilitzada sovint per pressionar els governs dels països que no compleixen algun dels seus articles, ja que es tracta d'un document d'obligat compliment per a tots els estats membres de la comunitat internacional.
- Conèixer la institució: El Memorial Democràtic i la recuperació de la memòria.
- Ser conscients que la recuperació de la memòria ens ajuda a conèixer la història de la humanitat.

Relacionats amb el coneixement cinematogràfic a l'hora de tractar aquest tema:

- Conèixer en què consisteix la memòria democràtica a partir d'un film de ficció i d'un documentari sobre la vida dels que van ser assassinats pel franquisme per culpa de les seves idees.
- Veure que a partir d'un documentari d'unes vivències socials, El retratista, es crea un film de ficció, El mestre que va prometre el mar.

Competències bàsiques relacionades:

Ciències socials, geografia i història:

Competència específica 1

Cercar i tractar informació que permet interpretar el present i el passat, aplicant els procediments de la recerca històrica i geogràfica a partir de l'anàlisi crítica de dades procedents de fonts analògiques i digitals, per transformar-ho en coneixement i comunicar-ho a través de diferents formats.

Competència específica 3

Interpretar els canvis i les continuïtats dels processos històrics, mitjançant la realització de projectes d'investigació i l'ús de fonts primàries i secundàries, per interpretar els problemes del món actual i fer propostes a favor de la pau, el benestar i el desenvolupament sostenible.

Competència específica 6

Interpretar els processos que han conformat les societats actuals en la seva diversitat i riquesa a partir de l'anàlisi de perspectives i mirades diverses per formar-se un criteri propi fonamentat i comprometre's en la defensa dels drets humans, la llibertat i la igualtat davant les situacions d'injustícia i discriminació.

Competència específica 9

Valorar críticament les dinàmiques d'interdependència entre diferents factors dins un món globalitzat i les desigualtats i conflictes que es generen, i relacionar

les problemàtiques locals i globals per proposar alternatives basades en la cultura de la pau i adquirir compromisos que permetin la consecució d'un món més solidari i sostenible.

SABERS RELACIONATS:

Sabers 3r i 4t ESO:

A. Reptes del món actual**C. Compromís cívic local i global**

- Dignitat humana i drets universals.
- Identificació de les principals fites en la Declaració Universal dels Drets Humans i dels reptes pendents.
- Debat dels problemes que afecten la dignitat de les persones, superant estereotips i prejudicis.

Competències educació plàstica, visual i audiovisual:**Competència específica 2**

Analitzar produccions artístiques, pròpies i alienes, argumentant opinions amb respecte i sentit crític, per construir una cultura artística àmplia, gaudir i generar nous coneixements.

SABERS RELACIONATS:

Elements del llenguatge visual. Experimentació i possibilitats comunicatives

- Ús del llenguatge visual i audiovisual i aplicació dels principis de la percepció en la creació de produccions artístiques diverses, en el pla, l'espai i el temps.

El tema: El dret a la veritat en relació a violacions greus dels drets humans i de la dignitat de les persones

Què és el dret a la veritat?

El dret a la veritat sovint s'invoca en el context de les violacions manifestes dels drets humans i les infraccions greus del dret humanitari. Les víctimes i els parents de víctimes d'execucions sumàries, desaparicions forçades, segrest de menors o tortures exigeixen saber què va passar. El dret a la veritat comporta tenir un coneixement ple i complet dels actes que es van produir, les persones que hi van participar i les circumstàncies específiques, en particular de les violacions perpetrades i la seva motivació.

Dia internacional

Les Nacions Unides van declarar l'any 2010 el dia 24 de març com el Dia Internacional per al Dret a la Veritat per fer conèixer les violacions greus dels Drets Humans i per dignificar les víctimes. Resolucions prèvies van establir mesures per a la protecció de totes les persones contra les desaparicions forçades, segons les quals cada víctima té el dret de conèixer la veritat sobre les circumstàncies de la desaparició forçada, l'evolució i els resultats de la investigació i la sort de la persona desapareguda. També es va establir la importància de promoure la memòria de les víctimes, de violacions greus i sistemàtiques dels drets humans i la importància del dret a la veritat i la justícia. Es reconeix les persones que han dedicat la seva vida a la lluita per promoure i protegir els drets humans.

El dia es va triar per reconèixer la important i valuosa tasca de Monsenyor Óscar Arnulfo Romero de El Salvador. Va treballar activament per a la promoció i protecció dels drets humans al seu país. La seva tasca va ser reconeguda internacionalment a través dels seus missatges, on denunciava violacions dels drets humans que tenien lloc a les poblacions més vulnerables en el context de conflictes armats. Va ser un humanista que treballava per a la defensa dels drets humans, la protecció de vides humanes i la promoció de la dignitat de l'ésser humà. Feia crides constants al diàleg. S'oposava a tota forma de violència per evitar l'enfrontament armat. Va morir el 24 de març de 1980.

Què són els Drets Humans?

Amb l'aprovació per l'Assemblea General de les Nacions Unides, el 10 de desembre de 1948, de la Declaració Universal dels Drets Humans, les Nacions Unides van establir una sèrie de normes comunes sobre els drets humans. Des de llavors, s'han aprovat nombrosos tractats i acords internacionals de drets humans, que han ampliat i donat cobertura a més drets, com el Dret a la veritat en relació amb violacions greus dels drets humans i de la dignitat de les víctimes. Aquest dret està contemplat implícitament en la Declaració Universal dels Drets Humans.

La Declaració Universal dels Drets Humans consta de trenta articles que contemplen els drets de les persones en quatre àmbits: drets personals, drets jurídics, drets polítics i drets econòmics, socials, religiosos i culturals.

Al principi aquesta declaració no era obligatòria, però vint anys més tard, l'any 1968, els Drets Humans eren d'obligat compliment per a tots els membres de la comunitat internacional.

Són universals, és a dir, per a tothom sigui quina sigui l'ètnia, l'origen o gènere de les persones. **Són inalienables**, és a dir, ningú hi pot renunciar ni els pot transmetre. **Són indivisibles**, s'han de respectar per igual, tots són igual d'importants. **Són interdependents**, els trenta articles depenen un dels altres. **Són obligatoris**, s'han de complir. **Són històrics**, és a dir, estan en constant canvi, poden evolucionar amb la societat i el context sociocultural i polític de cada moment de la història.

Els drets humans són: el Dret a l'igualtat, el Dret a viure sense discriminació, el Dret a la vida, la llibertat i la seguretat, el Dret a viure sense esclavitud, el Dret a no patir tortures ni tractes degradants, el Dret al reconeixement com a persona davant la llei, el Dret a la igualtat davant la llei, el Dret a rebre ajuda de jutges competents, el Dret a no patir detencions o exilis arbitraris sense justificació, el Dret a una audiència justa i pública, el Dret a ser considerats innocents fins que es provi la nostra culpabilitat, el Dret a viure sense intromissions en la vida, la privacitat, la família i la llar de cadascú, el Dret a la llibertat de moviments, el Dret a poder-nos moure en l'entorn nacional i internacional lliurement, el Dret a ser protegit en un altre país, el Dret a tenir nacionalitat i a poder canviar-la, el Dret a casar-se i a formar una família amb qui vulguem, el Dret a la propietat, el Dret a la llibertat de pensament, consciència i religió, el Dret a la llibertat d'opinió i expressió, el Dret a la reunió i associació pacífica, el Dret a participar en el govern i les eleccions, el Dret a la seguretat social, el Dret a tenir una feina digna i a l'accés als sindicats, el Dret al descans i al lleure, el Dret a un nivell de vida adequat, el Dret a l'educació, el Dret a participar en la vida cultural de la comunitat, el Dret a

l'ordre social internacional, Deures cap a la comunitat, el Dret a la preservació d'aquests drets.

👉 **Llegeix el detall dels trenta articles de la Declaració Universal dels Drets Humans**

https://www.ohchr.org/sites/default/files/UDHR/Documents/UDHR_Translations/cln.pdf

Com és que encara es violen els drets humans?

Fa 76 anys de la Declaració Universal dels Drets Humans, però actualment, encara es violen en molts països del món. Les raons són diverses, però principalment són fomentades pels governs dels països.

Cada cop que un govern desestima o menysprea aquests principis universals, globalment acceptats, algú paga un preu, ja sigui en termes de llibertats i drets, en la seva salut o mitjans de subsistència, i de vegades fins i tot amb la seva vida.

Els governs que poden contribuir a millorar la situació dels Drets Humans sovint adopten un doble criteri en el moment d'aplicar el marc de Drets Humans, cosa que corca la confiança en les institucions encarregades de defensar i protegir aquests drets.

La diplomàcia entre països basada en les transaccions econòmiques, els governs passen per alt els beneficis ràpids a curt termini a les relacions a llarg termini, basades en principis de Drets Humans, i aquests no es veuen garantits.

Quan en un país es violen els drets humans, calen institucions internacionals per canviar la situació.

Llegeix el detall de l'Informe Mundial 2024 de la situació dels Drets Humans al món <https://www.hrw.org/es/world-report/2024>

Què és una desaparició forçosa?

És un crim internacional comès per agents d'un estat o d'una organització política, que actuen amb l'autorització de l'estat o l'organització en qüestió, consistent a privar de llibertat a una persona i a negar-se a informar del lloc on és o de l'estat en què es troba, que suposa la manca d'empara legal per a aquesta persona. Segons l'element contextual, la desaparició forçosa pot constituir un crim contra la humanitat.

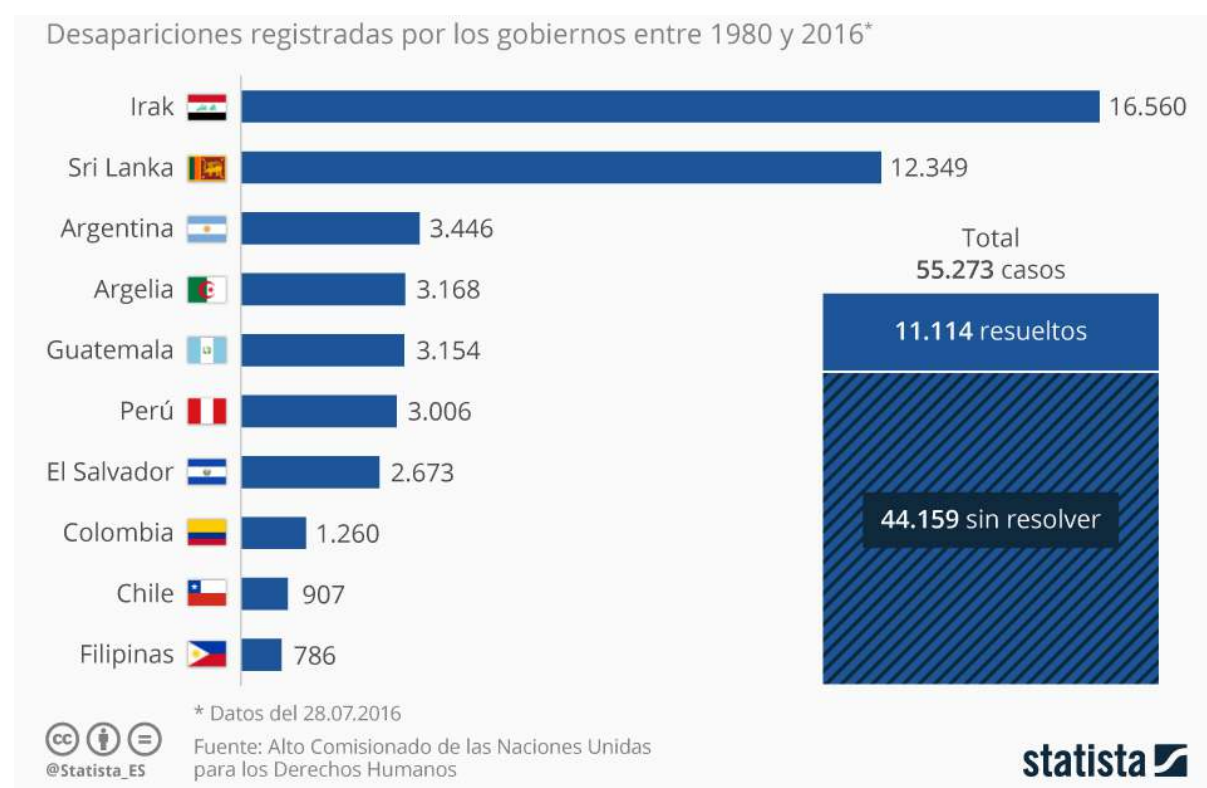
L'assassinat de la persona detinguda-desapareguda, que sol ocórrer després d'un captiveri amb tortures en algun lloc amagat, pretén afavorir la impunitat dels responsables, que actuen amb el fi d'intimidat o aterrir la comunitat o col·lectiu social al qual pertany la persona. Els efectes de la desaparició forçada perduren mentre no es resol el destí o ubicació de les persones, prolongant i amplificant el sofriment i seqüeles psicològiques dels seus familiars i coneguts.

Quan una persona és desapareguda forçosament no se sol enterrar en cementiris dignament. Els cadàvers de les persones mortes injustament solen ser enterrats en fosses comunes, llençats al mar, o en llocs on no puguin ser trobats, i per tant, costa de demostrar l'assassinat de les víctimes.

Què és una fossa comuna?

Una fossa comuna o fossal és l'indret on hom enterra els cadàvers que per diverses raons no tenen sepulcre propi. De vegades per motius sanitaris, perquè no hi ha ningú que pugui fer-se càrrec de l'enterrament. Tanmateix, sovint, les fosses comunes s'han utilitzat en accions contra la població civil. D'aquesta manera, les fosses sense senyalitzar oculten la identitat dels cadàvers, fent que aquestes accions passin impunes com a crims contra la humanitat per l'ocultació dels cossos.

Països amb més desaparicions forçoses al món des de 1980 fins a 2016

<https://es.statista.com/grafico/5658/en-que-pais-se-registran-mas-desapariciones-forzadas/>

El Dret a la veritat a Catalunya i a l'Estat Espanyol

Les xifres oficials (Ministeri de Justícia del Govern d'Espanya) registren 2.567 fosses comunes a Espanya. Es comptabilitzen 58.000 víctimes. Es calcula que hi pot haver més de 114.266 persones desaparegudes.

A Catalunya hi ha 153 fosses i 8.012 morts. A Astúries, 381 fosses i 5.416 morts. Hi ha un mapa oficial per buscar-les i esbrinar en quin estat es troben <https://banc.memoria.gencat.cat/ca/maps/map/8>.

Espanya segueix sense investigar les desaparicions forçoses comeses al seu territori en el passat (almenys 114.266 comeses entre 1936 i 1951, segons la querella presentada davant l'Audiència Nacional el 2006).

Tampoc col·labora adequadament amb els tribunals estrangers que inicien aquestes investigacions, al·legant, entre altres coses, la prescripció d'aquests delictes o la Llei d'Amnistia (la de 1977). No adapta la legislació espanyola a la definició de desaparició forçada conforme al dret internacional. Manté la detenció i presó en règim d'incomunicació fins a tretze dies amb un seguit de restriccions que donen com a resultat la vulneració de la Convenció, que estableix que "ningú pot ser detingut en secret".

També Espanya ha dut a terme expulsions col·lectives de persones migrants a tercers països, on existeix un temor fundat de persecució o que aquesta persona podria estar en risc de patir altres violacions serioses de drets humans, incloses les desaparicions forçades.

Llegeix l'article d'Amnistia Internacional (de l'any 2013, i encara vigent): ***La desaparició forçada segueix sense considerar-se un crim a perseguir***

<https://www.amnistiacatalunya.org/en-que-treballem/noticies-dactualitat/noticies-dactualitat/articulo/la-desaparicio-forcosa-segueix-sense-considerar-se-un-crim-a-perseguir/>

Llegeix l'article: *Solo Camboya tiene más fosas comunes que España*
<https://www.elperiodico.com/es/politica/20160416/camboya-fosas-comunes-espana-5039352>

Llegeix l'article: *L'aprovació de la Llei de Memòria Democràtica posa en evidència que 47 anys després de la mort del dictador encara es mantenen presents les petjades del Règim franquista a Espanya i Catalunya*

<https://www.infobae.com/espana/2022/07/17/la-espana-de-franco-que-perdura-2200-fosas-comunes-114000-desaparecidos-6000-simbolos-franquistas/>

Què és la Memòria Democràtica?

La memòria democràtica s'entén com totes les accions dutes a terme per les administracions públiques governs per tal de reivindicar les víctimes de la Guerra Civil Espanyola i del Règim Franquista.

El Banc de la Memòria Democràtica

El Banc de la memòria democràtica és un projecte liderat pel Memorial Democràtic de la Generalitat de Catalunya que recull i posa a l'abast de la ciutadania aquells fons i col·leccions que recuperen la memòria democràtica a Catalunya (1931-1980), en concret la Segona República, la Guerra Civil i les víctimes per motius ideològics, de consciència, religiosos o socials, així com la repressió a persones i col·lectius per part de la dictadura franquista, l'exili i la deportació, la lluita antifranquista i la transició a la democràcia.

Es tracta d'un cercador web que permet la cerca integrada i la visualització del contingut de fons i col·leccions del Memorial Democràtic sobre memòria històrica. Permet visualitzar mapes i línies cronològiques per localitzar informació i testimonis sobre un fet o una etapa determinada i inclou persones, fets històrics i espais de memòria.

<https://banc.memoria.gencat.cat/ca/collection>

Cronologia dels conflictes que han ocasionat més víctimes al món durant els segles XX i XXI

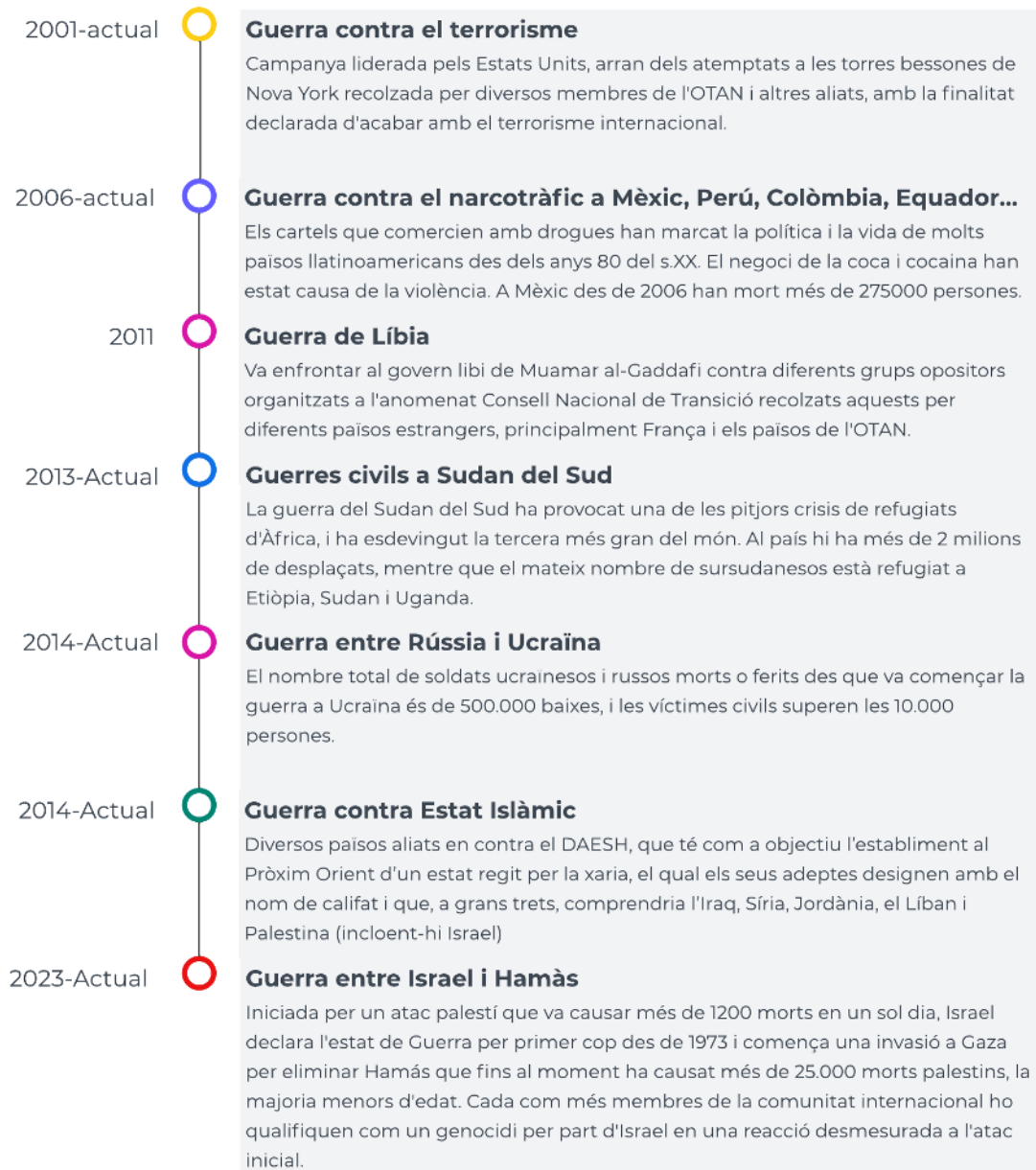
Conflictes principals de la primera meitat del Segle XX

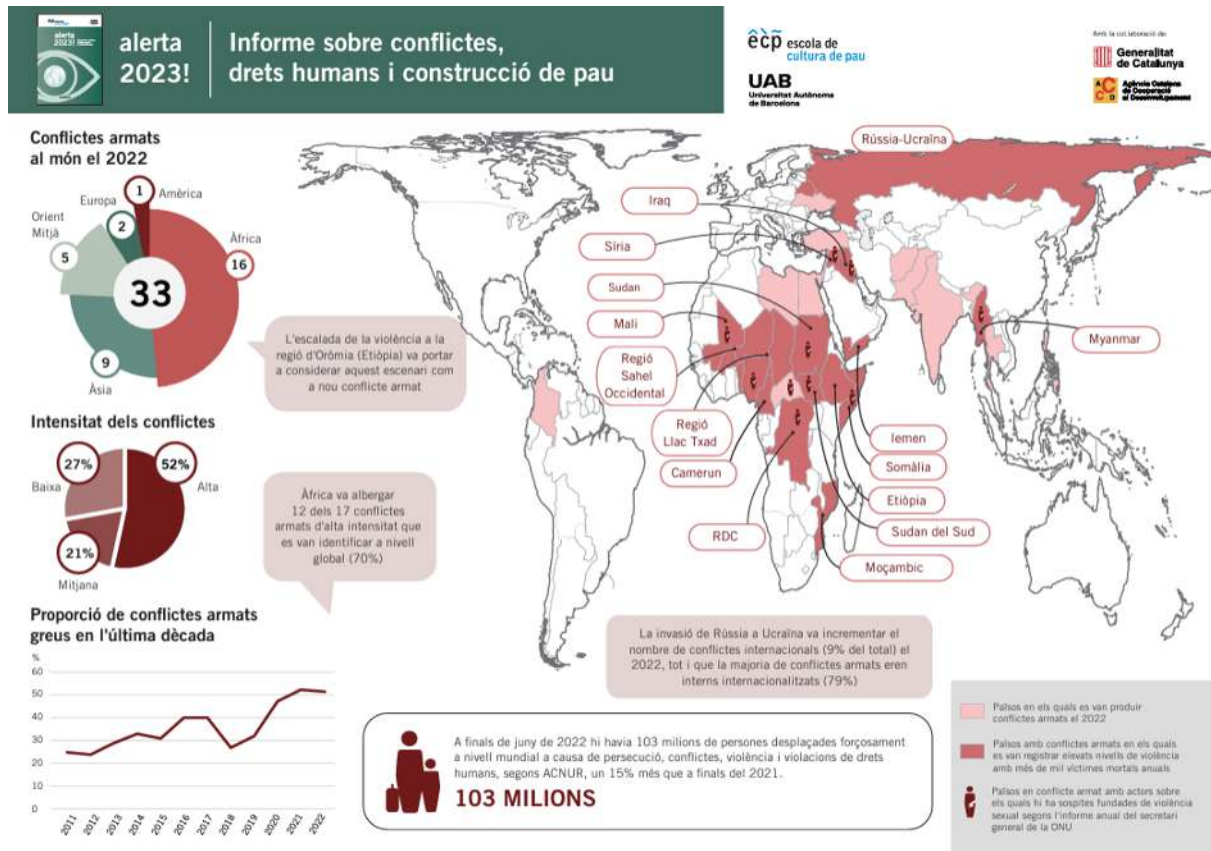
Conflictes principals de la segona meitat Segle XX

Conflictes principals del Segle XXI

Conflictes armats al món el 2022

Llegeix l'infome Alerta! Informe sobre conflictes, drets humans i construcció de pau editat per l'Escola Cultura de Pau de la Universitat Autònoma de Barcelona

<https://escolapau.uab.cat/ca/inicio/alerta-informe-sobre-conflictes-drets-humans-i-construccio-de-pau/>

Activitats proposades per abans de la sessió

Es proposa el visionat de clips, notícies i proposta de lectura de continguts i contestar un formulari en línia.

Accés a contingut interactiu per treballar a classe del dossier educatiu i activitat de l'abans de la sessió:

<https://view.genial.ly/65e4cc7584230f0015fa17b0/presentation-dossier-dret-a-la-veritat>

Tasca 1

Visionat del vídeo sobre els Drets Humans
<https://www.youtube.com/watch?v=qC2as3MYz6s>

Durada: 9 minuts

Tasca 2

Visionat del curtmetratge Nataxik

<https://www.ccma.cat/3cat/nataxik-memoria/video/6252959/>

Durada: 22 min.

Descripció

Més de 200.000 persones van ser assassinades i desaparegudes durant el conflicte armat intern a Guatemala (1960-1996). Carmen Sotz en va ser una. Per conèixer què va passar, la Ch'umilkaj, activista dels drets humans, inicia un viatge per la memòria, que l'acostarà a la Carmen i a altres històries del passat i del present de Guatemala.

El documental mostra la importància dels drets a la veritat, a la justícia i a la reparació, i de les garanties de no repetició.

Guio i direcció de Raúl San Román Otegi, imatge i so d'Alexander Azkunaga Atxabal. Una producció de eLankidetza-Agencia Vasca de Cooperación para el Desarrollo, Ikaika Media, i l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACDD).

Tasca 3

Visionat de la cançó *Et recorde, Amanda* de Raimon al Palau de la Música, adaptació al català de la cançó del **cantautor xilè Victor Jara, *Te recuerdo Amanda***. Escolta amb atenció les paraules de Raimon al final de l'actuació

<https://www.youtube.com/watch?v=ZeBXa6yy97Y>

Durada: 4 min. 53 seg.

Tasca 4

Visionat del testimoni *Juan Zafón Trillas* del Banc de la Memòria Democràtica de la Generalitat de Catalunya

<https://banc.memoria.gencat.cat/ca/results/interview/439>

Durada: 58 mins.

Descripció

L'entrevista recull el testimoni d'infància de Juan Zafón. Durant la postguerra denuncien el seu pare, que havia estat militant de la CNT. Quan el seu pare té notícia d'aquesta denúncia, decideix amagar-se perquè no el trobin. Com que no troba un refugi prou segur, fuig a França, deixant la dona i els seus tres fills aquí. La mare, per problemes econòmics, se'n va viure a casa de la seva germana. L'entrevistat té problemes de convivència amb el marit de la seva germana i es veu obligat a marxar de casa a l'edat de 12 anys. Comença, per a ell, una etapa de subsistència i de lluita per sobreviure. L'ingressen a l'Asil Durán i després a un altre asil rural de la província de Lleida. Així mateix, Juan Zafón explica que a partir de l'any 1944 deixen de rebre notícies del seu pare i que ell, a partir de l'any 1970, inicia tot un procés d'investigació per conèixer el recorregut vital del seu pare.

Tasca 5.

Respondre les següents preguntes a classe:

*Preguntes relacionades amb la tasca 1: **Els Drets Humans***

- **Quins són els drets humans dels quals no en tenies coneixement abans de veure el vídeo?**

*Preguntes relacionades amb la tasca 2: **Nataxik***

- **Què descobreix la Ch'umilkaj, activista dels drets humans sobre la vida de la Carmen?**

*Preguntes relacionades amb la tasca 3: **Et recorde, Amanda de Raimon***

- **Quina creus que pot ser la motivació d'un cantautor en català per adaptar una cançó d'un cantautor xilè?**
- **Saps qui era Víctor Jara abans de sentir aquesta cançó?**

*Preguntes relacionades amb la tasca 4: **Entrevista a Juan Zafón Trillas***

- **De l'entrevista de la vida de Juan Zafón Trillas, què és el que t'ha cridat més l'atenció?**
- **Creus que és important preservar la memòria i experiències de les persones grans?**

Activitats que es realitzaran durant la sessió

La sessió girarà entorn al concepte de com les arts: escultura, música, cinema, fotografia... Són eines i suports per preservar la memòria i la dignificar les persones desaparegudes.

Escaleta prevista

- Presentació. 2 minuts
- Introducció a la matèria, coneixements bàsics. 6 minuts
- Testimonis. 10 minuts
- Projectió (durada 50 min.)
 - BLOC 1. Projectió del curt ***Esculpint a la memòria***
 - BLOC 2. Projectió de fragments d'***El Retratista***.
 - BLOC 3. Projectió de fragments d'***El mestre que va prometre el mar***.
- Cinefòrum. 20 minuts
- Tancament. 2 minuts

1. Testimonis

Entitat convidada

Memorial Democràtic de la Generalitat de Catalunya

<https://memoria.gencat.cat/ca/inici/>

Presencials

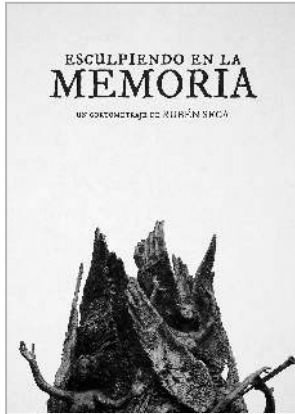
Juli Cuéllar, llicenciat en Història i tècnic responsable de Desapareguts i Fosses a la Subdirecció General de Memòria, Pau i Drets Humans.

Sergi Bernal, fotògraf, documentalista i descobridor mestre Antoni Benaiges.

-pendents de confirmar-

2. Fragments de films següents:

Fitxes

Esculpint a la memòria

Rubén Seca 4' Catalunya - Documentari - Curtmetratge

Sinopsi: Un relat sobre la memòria -tant personal i privada com col·lectiva-, a partir de les escultures.

El Retratista

Direcció, fotografia, muntatge: Alberto Bougleux. 2013 · 52min

Idea original i investigacions: Sergi Bernal

Sinopsi: Any escolar 1934-35. El jove mestre català Antoni Benaiges és assignat a l'escola rural de Bañuelos de Bureba, un petit llogaret de Burgos. Antonio té un projecte senzill: ensenyar els nens a escriure i ser lliures de veritat. També té un mètode senzill: la tècnica Freinet i la impremta escolar, que el mestre Antoni decideix posar a la disposició de la lliure fantasia dels nens del poble. L'entusiasme és gran i els resultats sorprenents. Sota la supervisió del mestre, els nens arriben a imprimir quaderns únics, que són el mirall infantil de la vida d'un poble rural d'Espanya dels anys 30. El mestre a més activa un intercanvi intens de quaderns escolars amb altres escoles d'Espanya i de l'estranger, i els treballs dels nens de Bañuelos arriben fins a França, Cuba, Argentina. Però el somni acaba aviat: el juliol de 1936, els primers dies de la guerra civil, Antoni Benaiges serà afusellat i enterrat en una fossa comuna. La memòria perduda i el llegat pedagògic reapareixeran inesperats 75 anys més tard a l'altra banda de l'oceà...

Trailer: <https://www.youtube.com/watch?v=NKG74DZIRfQ>

El mestre que va prometre el mar

*Direcció: Patricia Font. 2023. Ficció - Llargmetratge.
Durada: 100 '. Castellà.*

Sinopsi: L'argument narra la història del mestre català Antoni Benaiges, destinat l'any 1935 a un petit poble de la província de Burgos, on introduceix mètodes d'ensenyament innovadors i inspiradors (citant l'escola freinetista), entre els nens abans de ser assassinat per falangistes durant la Guerra Civil, així com la història actual de l'Ariadna, que buscava el seu besavi desaparegut durant la Guerra.

Trailer: https://www.youtube.com/watch?v=Lks_ug-6EvY

Activitat proposada per fer després de la sessió

NOTA: És recomanable que els participants a la sessió de cinema realitzin aquestes activitats posteriors a la sessió i responguin el formulari de la Tasca 4, ens servirà per crear una base de dades de coneixement de les persones participants de tots els centres educatius.

Tasca 1

Visiona de nou el curtmetratge Esculpint a la memòria
https://www.youtube.com/watch?v=arbLrboUh_g. Fes captures de pantalla de dues a quatre imatges que t'interessin i escriu un breu text inter-relaciona-les (un diàleg, una explicació, un microrelat, etc)

Fotograma del film *Esculpint en la memòria*

Tasca 2

Fes l'exercici de cercar al mapa de fosses comunes de Catalunya
<https://banc.memoria.gencat.cat/ca/maps/map/8> la més propera al teu municipi, i fes una cerca dels cognoms més freqüents de les persones inhumades. Coneixes gaire gent que comparteixi aquests cognoms?

Tasca 3

Els alumnes d'Antoni Benaiges aprenien autoeditant un quaderns temàtics. Tria una pàgina dels teus apunts, redissenya-la, i comparteix-la amb la resta d'alumnes de la classe. Poseu totes les pàgines en comú i imagineu-vos com seria el vostre quadern.

Tasca 4

👉 Respondre el formulari per consolidar els coneixements adquirits del Dret a la veritat següent: <https://forms.gle/LX2oQa32XA2tjBHB9>

Recursos audiovisuals, documentació relacionada i altres referències

Films, vídeos recomanats, en webs gratuïtes

Sèrie de TV

En català

Quanta guerra

<https://www.ccma.cat/3cat/quanta-guerra/>

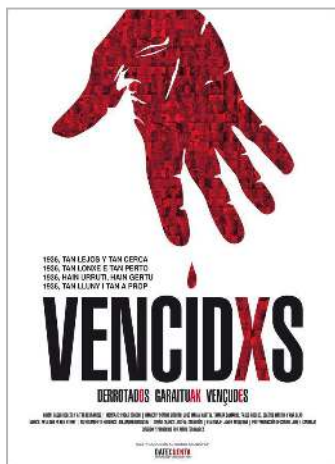
El juliol de 2022 es compleixen 86 anys de l'inici de la Guerra Civil i, malgrat el pas del temps, a moltes famílies encara hi ha preguntes sense resposta i silencis que no s'han trencat. Després

de la guerra, la majoria d'homes i dones que van viure el conflicte van decidir no parlar-ne mai. Van callar per por, per prudència o per oblidar. I durant la dictadura, els seus fills van aprendre a no preguntar. Ara, però, la generació dels nets vol saber què va passar. Què van viure els seus avis entre el 1936 i el 1939, quan encara eren joves i tenien tota la vida al davant.

Aquesta sèrie de cinc capítols compta amb el periodista Eloi Vila com a presentador i motor de la recerca de totes les històries.

Films

En altres llengües

Vencidxs (DateCuenta, 2013) Documentari. 1h 42min

Vencidxs és un documental realitzat de manera autogestionada durant més de 4 anys on es recullen les biografies de més de 100 supervivents de la II República repressió franquista. Els darrers supervivents de la Guerra del 1936 i la posterior repressió franquista expliquen la seva història en una proposta que fila els relats particulars donant forma a la narració d'un dels capítols més negres de la història contemporània.

Enllaç per veure el film:

<https://www.youtube.com/watch?v=ICF1czOkJ5Y>

Les statues meurent aussi (Alain Resnais, Chris Marker i Ghislain Cloquet, 1953)

Les estàtues també moren, obra col·lectiva dels cineastes Alain Resnais, Chris Marker i Ghislain Cloquet, és un assaig fílmic sobre l'escultura africana a través del qual també es denuncia el colonialisme francès, el racisme i el declivi d'un art que, per culpa de la demanda dels col·leccionistes europeus, es va convertir en una artesanía sotmesa a exigències comercials.

<https://www.youtube.com/watch?v=IXIkzGWIAfo>

La battaglia di Algeri (Gillo Pontecorvo, 1966)

Emprant tècniques pròpies del cinema documental, Gillo Pontecorvo relata l'origen, el transcurs i el final de la guerra d'independència d'Argèlia (1954-1962) segons les memòries d'un dels protagonistes d'aquests esdeveniments, Saadi Yacef, líder de l'històric Front d'Alliberament Nacional.

Enllaç per veure el film:

<https://www.youtube.com/watch?v=zpn4Htfrv88>

Canciones para después de una guerra (Basilio Martín Patino, 1971)

Evocació dels anys de la postguerra espanyola a través d'imatges documentals que Basilio Martín Patino resignifica afegint-hi cançons populars de l'època. Un atrevit exercici de cinema documental realitzat l'any 1971 però no estrenat fins l'any 1976, després de la mort de Franco.

Enllaç per veure el film:

<https://www.youtube.com/watch?v=IxRAiFShhlq>

Queridísimos verdugos (Basilio Martín Patino, 1973)

Des de la clandestinitat, Basilio Martín Patino fa la incòmode retrat dels tres botxins en actiu durant les acaballes del franquisme. Més enllà de l'al·legat contra la pena de mort, al film de Martín Patino hi trobem una implacable reflexió sobre el poder.

Enllaç per veure el film:

<https://www.youtube.com/watch?v=4uLhZxbr9TE>

Nostalgia de la luz (Patricio Guzmán, 2010)

Amb el magnífic paisatge lunar del desert d'Atacama com a teló de fons, l'aclamat documentalista xilè Patricio Guzmán ens parla amb una sensibilitat extrema dels familiars que encara busquen els cossos dels seus éssers estimats desapareguts durant la dictadura.

Enllaç per veure el film:

<https://www.filmin.es/pelicula/nostalgia-de-la-luz>

Activitats audiovisuals educatives

En català

Què diu la Declaració dels Drets Humans?

<https://nextus.global/ca/activity/que-diu-la-declaracio-dels-drets-humans>

En altres llengües

Vencidxs

<https://vencidxs.com/e/introduccion/>

Films, vídeos recomanats, en webs de subscripció

Films

En altres llengües

The Tower (Mats Grorud, 2018) Animació, Drama. 1h 13min

Una joia animada premiada que ens trasllada a Palestina per veure, a través dels ulls d'una nena, les conseqüències de la crisi en què viu sumit el país.

Enllaç per veure el film:

<https://www.filmin.es/pelicula/the-tower>

Pico reja, lo que la tierra esconde (Arturo Andújar / Remedios Malvarez) · Documentari · 2021 · 1h 33min

L'obertura de la fossa comuna Pico Reja del cementiri de Sevilla dóna peu a aquest documental que reflexiona sobre la memòria històrica, la repressió franquista i l'Espanya actual.

Enllaç per veure el film:

<https://www.filmin.es/pelicula/pico-reja-la-verdad-que-la-tierra-esconde>

Missing (Costa-Gavras, 1982). Ficció 1 h 58 min.

Basant-se en la desaparició del periodista nord-americà Charles Horman després del cop d'estat a Xile l'any 1973, Costa-Gavras va escriure i dirigir aquest film sobre la desesperada recerca de respostes que van emprendre familiars del desaparegut. La pel·lícula, guardonada amb la Palma d'Or i el Premi a la interpretació masculina al Festival de Canes de 1982, va ser molt polèmica als Estats Units, ja que posava el focus en l'acció dels agents del govern americà i la seva responsabilitat en el cop d'estat xilè.

Enllaç per veure el film:

<https://www.filmin.es/pelicula/desaparecido>

La teta asustada (Claudia Llosa, 2009). Ficció. 1h 34min

Reivindicació de la cultura quítxua a través del punyent relat de les pors de les dones violades durant l'època del terrorisme que va viure el Perú durant les dues últimes dècades del segle XX.

Enllaç per veure el film:

<https://www.filmin.es/pelicula/la-teta-asustada>

Una dona a l'Àfrica - White Material (Claire Denis, 2009)

En un país al cor d'Àfrica, sacsejat per una imminent guerra civil i per la barbàrie, una dona blanca propietària d'una plantació de cafè es nega a renunciar als seus privilegis patrimonials. La cineasta Claire Denis ofereix una nova visió d'Àfrica, el territori de la seva infantesa. En paraules de la pròpia cineasta: "Conec l'Àfrica, hi vaig créixer i comprenc bé la gran diferència que hi ha amb Europa. El que he volgut mostrar amb aquest film és que ser blanc et dóna un estatus especial a l'Àfrica, gairebé una àurea màgica que et protegeix. Tot i que també et posa en perill, i això és quelcom que Maria, la protagonista, ha d'aprendre".

protagonista, ha d'aprendre".

Enllaç per veure el film:

https://www.primevideo.com/detail/White-Material/0QFYVXDUG6OWMYS6TSZ9V0FKVI/ref=atv_nb_lcl_es_ES?language=es_ES&ie=UTF8

Informes

En altres llengües

Informe Mundial 2024 de la situació dels Drets Humans per Human Rights Watch

<https://www.hrw.org/es/world-report/2024>

Informes, articles, notícies i entrevistes

En català

Informes i recursos educatius de l'Escola Cultura de Pau de la Universitat Autònoma de Barcelona

<https://escolapau.uab.cat/ca/inicio/>

Nova iniciativa per buscar brigadistes internacionals desapareguts a Catalunya durant la Guerra Civil i també les seves famílies.

<https://www.ccma.cat/3cat/la-generalitat-vol-identificar-els-brigadistes-morts-a-catalunya/video/6156385/>

Amnistia Internacional denuncia que més de 80 països incompleixen els drets humans (notícia de fa 16 anys, i encara vigent)

<https://www.ccma.cat/324/ai-denuncia-que-mes-de-80-paisos-incompleixen-els-drets-humans/noticia/282856/>

En altres llengües

Un estudio reafirma papel estatal en desapariciones forzadas en El Salvador

<https://www.lavanguardia.com/politica/20200828/483127491185/un-estudio-reafirma-papel-estatal-en-desapariciones-forzadas-en-el-salvador.html>

Dades de contacte

Si voleu aprofundir més en aquest o en altres aspectes del cinema, els docents disposen d'accés gratuït a la Biblioteca del Cinema de la Filmoteca de Catalunya amb tot tipus de recursos i bibliografia sobre cinema i cultura audiovisual.

Filmoteca de Catalunya

filmoteca.escoles@gencat.cat

<http://blocs.gencat.cat/filmotecaescoles>

<https://www.filmoteca.cat/web/ca/article/filmoteca-les-escoles>

Telèfons: 93 556 51 95 / 93 556 51 98

Cinema Transhumant

www.transhumant.com

info@transhumant.com

Telèfon: 656 325 582